

HORIZONT

KULTÚRNO - SPOLOČENSKÝ MESAČNÍK OBCE RUDŇANY

ROČNÍK XXX.

ČÍSLO 4

APRÍL 2023

NEPREDAJNÉ

VEĽKÁ NOC

Drahí farníci, Kristovo zmŕtvychvstanie nám prináša nesmiernu radosť. On, pretože bol nielen pravý človek, ale aj pravý Boh, dokázal zvíťaziť nad diablom, hriechom a smrťou. Žiadny iný zakladateľ náboženstva, žiadny iný mysliteľ, žiadny ideológ, žiadny mocnár, nikto iný nedokázal zvíťaziť nad diablom, hriechom a smrťou. Hoci definitívne víťazstvo patrí Kristovi, zápas o spásu jednotlivých ľudí pokračuje počas ich pozemského života. Kristus túži po našej spásе, diabol, nad ktorým Ježiš zvíťazil, túži po našom zatratení v pekle. Jedine Kristus, pretože je Bohom, nám môže odpustiť hriechy a po smrti nás priviesť k svojmu Otcovi, aby sme mali účasť na jeho blaženosti v nebi.

V tomto období zvlášť často myslím na Kristovo poslanstvo o Božom milosrdenstve, ktoré zveril svätej Faustíne Kowalskej. Povedal jej, ako veľmi túži po tom, aby hriešnici s dôverou prichádzali k nemu a vo sviatosti zmierenia zakúsili jeho milosrdné odpustenie. Neexistuje hriech, neexistuje zrada, ktorú by nechcel a nemohol odpustiť. Kto však odmietne jeho milosrdenstvo, kto bude k nemu ľahostajný počas svojho života, ten sa po smrti bude musieť postaviť pred jeho súd a pocíti jeho spravodlivosť.

Akým požehnaním je žiť v spojení s Kristom a zomrieť zmierený s Bohom. Kresťania sa preto vždy modlili za dobrú smrť, aby obstáli pred Božím spravodlivým súdom. Kto má rád svojich blízkych, modlí sa aj za nich, aby odchádzali z tohto sveta zmierení s Bohom.

Všetkým Vám zo srdca prajem požehnané sviatky Veľkej noci a radosť zo života so zmŕtvychvstalým Kristom.

Váš duchovný otec Martin Koleják

OZNAMY

Zápis detí do Materskej školy

Riaditeľstvo Materskej školy Rudňany č.89 oznamuje, že **zápis detí do materskej školy na školský rok 2023/2024** sa uskutoční v termíne od: **01.05.2023 do 31.05.2023 v priestoroch MŠ v čase od 10,00 hod. do 13,00 hod.** v pracovných dňoch.

K zápisu je potrebné predložiť:

1. Žiadosť o prijatie dieťaťa na predprimárne vzdelávanie.

/tlačivo žiadosti si môžete vyzdvihnúť aj v MŠ/

2. Potvrdenie od lekára o zdravotnej spôsobilosti.

3. Rodný list dieťaťa / k overeniu údajov/

Bez lekárskeho potvrdenia nebude žiadosť o prijatie do materskej školy akceptovaná.

Podmienky prijatia dieťaťa do MŠ budú zverejnené na web stránke obce Rudňany v kapitole školstvo - Materská škola I a na web stránke materskej školy: www.msrudnany.sk (Materská škola 1)

Bc. Anna Neuvirthová (poverená riadením školy)

Zápis do Základnej školy

Riaditeľstvo Základnej školy v Rudňanoch **požýva rodičov detí narodených od 1.9.2016 do 31.8.2017 na zápis žiakov do 1. ročníka v školskom roku 2023/2024**, ktorý sa uskutoční v pracovných dňoch od **17.4.2023 v čase od 8:00 do 15:30 h.**

Bližšie informácie nájdete na tel. č.: 053/4170180 alebo webovom sídle školy: zsrudnany1.edupage.org.

Mgr. Marián Vytykáč

SPOLU PRE RUDŇANY brigáda

V sobotu **29.4.2023 sa uskutoční v našej obci brigáda** organizovaná starostom obce. Už tradične sa jej zúčastňujú organizácie pôsobiace v našej obci, poslanci ObZ s rodinnými príslušníkmi a zamestnanci obecného úradu. Veríme, že naše rady rozšíria i dobrovoľníci.

Začiatok brigády bude o 8:00 hod.

Všetci ste srdečne vítaní! Podme skrášliť našu obec spoločne!

VEĽKÁ NOC

Zeleným štvrtkom začína pôstne obdobie,

spolu s ním začína veľkonočné trojdnie.

Zelený štvrtok, Veľký piatok a Biela Sobota,

dni utrpenia, smrti i zmŕtvychvstania Ježiša.

V Zelený štvrtok sa má jesť jedlo zelené,

na spomienku Ježišovej poslednej večere.

Kde chlieb a víno na telo a krv premenil.

„Toto robte na moju pamiatku !“ oznámil.

Vo Veľký piatok nastáva čas jeho utrpenia,

čas jeho pribitia na kríž – jeho ukrižovania.

Ľudia sa v tento deň vzdajú mäsitých jedál,

modlia sa a pôstia, aby on zmŕtvychvstal.

Biela sobota je dňom oslavy zmŕtvychvstania,

rozozvučia sa i zvony, na znak konca utrpenia.

Oslava sa koná vždy až večer, po západe slnka,

na omši sa zase svetlom rozsvieti celá kaplnka.

Veľkonočná nedeľa je práve tým najkrajším dňom,

veriaci oslavujú, tešia a modlia sa spolu s Ježišom.

Svätá omša s rozozvučaním a svetlom je ako dar,

že Ježiš vyhral nad smrťou, tak ako si to ľud prial.

I keď veľkonočné sviatky sa nedeľou končia,

ľudia sa ešte aj vo Veľkonočný pondelok stále tešia.

Oslavujú pondelok rôznymi tradíciami a zvykmi,

oblievačkou dievčat, aby boli krajšie a mali viacej sily.

Aj poriadna šibačka dievčat za polievaním nezaostáva,

i keď sa pred tými zvykmi každé dievča radšej schováva.

No na jedno šťastie, tieto zvyky platia iba celé doobedie,

poobede už vládne pokoj, klúd a rodinné posedenie.

Veľká noc je najväčším sviatkom veriacich ľudí,

ktorá prebudenie jari v každom srdci stále budí.

Kedže prebudenie jari znamená aj koniec zimy,

tak Vám želim krásne sviatky a žiadne voloviny..

Natália straňáková

ŠTÔLŇA KRÍŽOVÁ – Kreuzschlag Stollen

Ďalšou technickou pamiatkou, ktorá súvisí s baníctvom v Rudňanoch a zachovala sa doteraz, je portál štôlne Krížová – Kreuzschlag Stollen. Portál tejto štôlne sa nachádza cca 400 m od jamy Mier smerom na Poráč.

Štôľňa Krížová bola dlhodobo využívaná v 19. storočí a v prvej polovici 20. storočia a patrila medzi najvýznamnejšie otvárkové diela spolu so slepou Šachtou Krížová (Kreuzschlag Schacht), ktorá otvárala hlbinné obzory.

Ťažiarstvo Krížová (Kotterbacher Kreuzschlag Hilfgottes-Gewerkschaft) malo pridelené rovnomenné banské pole registrované už v rokoch 1731, 1735 a 1740.

Štôľňa Krížová (Kreuzschlag) bola dlhá 3160 m s profilom 2x2,7 m. Bola vystužená drevenou výstužou, miestami bola vymurovaná, vybetónovaná alebo bezvýstuže.

V štôľni bola vyhlbená slepá šachta Krížová (Kreuzschlag Schacht) a spojovala II. obzor, štôľňu Rochus a VI. hlbinný obzor. V 18. a 19. storočí bola táto šachta poháňaná vodným kolesom s priemerom asi 11,5 m. Voda na pohon kolesa bola privádzaná z dolinky Ždiar a vypúšťaná bola cez Teréziu štôľňu. Postupne sa v tejto šachte modernizoval pohon ťažného stroja. V roku 1913 bolo osadené nové elektrické ťažné zariadenie. V roku 1935 mala šachta hĺbku 125 m. V roku 1939 šachta Krížová spájala štôľňu Krížová, II. medziobzor, Dedičnú štôľňu Rochus a VI. hlbinný obzor (hĺbka šachty bola 186,2 m). V roku 1949 bola vyhlbená po X. obzor.

Už v roku 1867 zaviedli v štôľni Krížová koľajovú dopravu. Bola to jediná dráha v Kotterbachoch a jedna z prvých na Spiši.

Doprava lokomotívami, namiesto konskej dopravy, sa v

podzemí závodu v Rudňanoch zaviedla v roku 1909 na obzore Krížovej štôľne. Používali sa benzínové lokomotívy firmy Langen a Wolf z Viedne. I v povojnovom období sa doprava lokomotívami používala len v štôľni Krížová, ktorá slúžila ako hlavná dopravná chodba. Benzínové lokomotívy rudu dopravovali ku lanovej dráhe, ktorá viedla od ústia štôľne Krížová k triediarni rúd na Starom závode. V roku 1911 bola lanová dráha v prevádzke už len v úseku medzi ústím štôľne Krížová a triediarnou na Starom závode, ktorý sa v roku 1926 zrušil v súvislosti s presunom ťažby rudy z Krížovej štôľne do štôľne Rochus, ktorá sa stala hlavnou dopravnou štôľňou.

V roku 2006 bola štôľňa Krížová znepriístupnená a organizácia Rudné bane, š.p. Banská Bystrica zrenovovala portál tejto štôľne.

*Ing. Michal Kapusta,
predseda BC Rudňany*

Z NAŠICH ŠKÔL

MATERSKÁ ŠKOLA

Marec v našej MŠ 89

Dňa 14. 3. 2023 deti v materskej škole privítali „kúzelnú babičku a bábku Pančušku“, ktoré ich oboznámili s liečivými bylinkami a ich priaznivými účinkami pre ľudské telo. Na záver stretnutia boli deti za pozornosť odmenené nálepkou a obrázkom bylinky na vyfarbenie.

Dňa 22. 3. 2023 predškoláci so svojimi p. učiteľkami Bc. A. Jendrekovou a A. Dluhošovou navštívili prvú triedu v Základnej škole v Rudňanoch. V triede predškolákov privítala p. uč. Mgr. A. Stanislavová so svojimi prváčikmi na otvorenej hodine. P. učiteľka mala pre predškolákov pripravené zaujímavé aktivity, ktoré zvládli splniť na 1. Na konci hodiny si predškoláci spolu s prvákmi pochutnali na pripravenom pohostení a odovzdali pripravené darčeky.

Beseda s p. zubárkou MUDr. M. Melikantovou a jej sestričkou Bc. M. Chovancovou sa uskutočnila v našej MŠ dňa 24. 3. 2023 za účelom motivovať deti už od útleho

veku k starostlivosti o svoje zúbky. Pani zubárka vysvetlila, z čoho sa skladá ústna dutina, z akých častí sa skladajú zuby a názorne predviedla správnu techniku čistenia zubov. Na záver besedy deti zarecitovali, zaspievali a boli odmenené zubnou kefkou a reflexným prvkom.

Piatok 24.3.2023 v popoludňajších hodinách predškoláci so svojimi rodičmi i p. učiteľkami navštívili základnú školu pri príležitosti Dňa otvorených dverí. Hneď po privítaní sa deti „premenili“ na pirátov hľadajúcich poklad. S veľkým záujmom plnili pripravené úlohy, aby získali poklad, ktorý ich čakal v

cieli. Na záver by som sa chcela poďakovať p. riad. Mgr. M. Vytykáčovi, p. zástupcovi Mgr. L. Bodzionymu, p. uč. Mgr. K. Duľovej, p. uč. Mgr. A. Čarníkovej a p. uč. R. Marčukovej za prezentáciu základnej školy v našej obci.

Bc. Adela Jendreková a kolektív MŠ Rudňany č.89

MATERSKÁ ŠKOLA 5RPII

Kde bolo, tam bolo, v jednej krajine žili malí huncúti. Ich príbeh nám 2. marca 2023 do našej materskej školy prišiel vyrozprávať ujo bábkar so svojimi kamarátmi – bábkami javajkami. Poučil nás o veľmi dôležitých veciach, ktoré by každý správny škôlkar mal vedieť. O čarovných slovíčkach, o hygiene, o zdravom vzduchu a prírode, ale aj o pohybe a cvičení.

Ďalšie prekvapenie si pripravili deti pre našich seniorov. Dňa

16. marca 2023 v sále OcÚ krásne zaspievali, tancovali, recitovali a vyčarili starkým nejednen úsmev.

Tak ako každý rok, tak aj tento sme Svetový deň vody oslávili 22. marca. Deti sa dozvedeli v rôznych aktivitách, aká je dôležitá voda pre náš život, ako môžeme zabrániť znečisťovaniu vodných tokov v našom okolí. V triede sme si s deťmi vytvorili jazierko, ktoré sme vyčistili od odpadkov, aby mohli rybky voľne plávať a dýchať.

Príchod jari sme privítali vysádzaním kvietkov priamo v našich triedach, o ktoré sa teraz s láskou staráme a trpezlivo čakáme na prvé rastlinky.

M. Szenkeresztyová

MALÝ RECITÁTORIK

Dňa 21.3.2023 sa v Spišských Tomašovciach konala akcia materských škôl v prednese poézie s názvom „Malý recitátorik.“ S prednesom básne vystúpilo 26 detí z rôznych MŠ. Rudňany výborne reprezentovali 3 deti. Z MŠ 89 vystúpila s básňou „Zvedavé slniečko“ Anabela Jánošíková, z MŠ 5RPII 359 s básňou „Macko“ Lukáš Horváth a z MŠ 554 Radka Pechová predniesla báseň „Bodkovaná kráska“. Práve v tento deň si pripomínáme Svetový deň poézie, ktorý je príležitosťou uctiť si básnikov, oživiť ústne tradície recitálov poézie, podporiť čítanie, písanie a vyučovanie poézie. Aj cez poéziu možno nadväzovať priateľské vzťahy a odovzdávať si prežitú skúsenosť, a to inak ako "pragmatickým" jazykom či v súčasnosti i prostredníctvom počítačov a rôznych sociálnych sietí. Hlavne poézia aj nás spojila a vďaka nej sme mohli prežiť pekný deň, ktorý nás určite obohatil.

V. Hozzová

NAŠE
ŠKOLY

ZÁKLADNÁ ŠKOLA

Je všeobecne známe, že 28. marec je Deň učiteľov. V tento deň sa narodil Ján Ámos Komenský – učiteľ všetkých národov. Medzi mnohé jeho výroky patrí aj tento smerovaný k deťom, žiakom: „Vy ste nám daní za učiteľov, vaše činy našim za vzor a ideál...“ A aj žiaci našej školy sú pre mnohých vzorom. Najmä tým, ako sa zapájajú do podujatí, ktoré škola prináša a aké veľké úspechy, skúsenosti, zážitky či vedomosti v nich získavajú.

22. 3. 2023 našich prvákov navštívili predškoláci. Privítala ich Snehulienka so svojimi trpaslíkmi. Prváci ukázali predškolákovi, čo už vedia a pomohli im aj s vypracovaním úloh, ktoré si pre nich pripravili.

Dňa 24.3.2023 sa konal Deň otvorených dverí, ktorý sa niesol v duchu pirátskeho hľadania pokladu. Pre predškolákov bol pripravený bohatý program v podobe riešenie rôznych typov úloh.

29. 3. 2023 sa na našej škole uskutočnila prvýkrát ekonomická olympiáda určená pre 8. ročníky. Vysoko nad celoslovenským prie-

merom sa umiestnili Timur Kapráľ a Katarína Harviščáková z 8. A triedy.

29. 3. 2023 sa žiačky 2. A a 4. A zúčastnili Okresných majstrovstiev v gymnastickom štvorboji žiakov ZŠ na ZŠ Komenského v SNV. Išlo o prvú reprezentáciu našej školy v tomto športe, počas ktorej žiačky získali cenné skúsenosti.

30. 3. 2023 si pre žiakov 1.A a 2.A ich triedne učiteľky pripravili rozprávkovú noc s Andersenom. Na deti čakalo množstvo úloh plných dobrodružstva a zábavy. Po splnení všetkých úloh ich indície naviedli na miesto, kde bol ukrytý poklad.

S Dňom ľudovej rozprávky sa spája meno Pavol Dobšinský. Na jeho počesť sme dňa 30. 3. 2023 zorganizovali školskú súťaž Ríša rozprávok Pavla Dobšinského. Prvé miesto obsadili T. Kaprál a K. Harviščáková z 8. A a V. Krčmárová s K. Jendrekovou zo 7.A. Na druhom mieste skončili R. Horváthová a V. Červeňáková z 9. A a tretie miesto patrí T. Vincentymu a S. Combovej zo 6. A.

T.Hozzová

SPOJENÁ ŠKOLA

21.3.2023 zorganizovala p.uč. Ľ.Kamencová prednášku o dopravnej výchove s p.podpor. Podobnou z policajného zboru Spišská Nová Ves, ktorá sa zamerala na najhlavnejšie problémy, s ktorými sa žiaci dennodenne stretávajú a to ako správne prechádzať cez cestu, po ktorej strane cesty chodí chodec, cyklista, dopravné prostriedky, ako vystupovať z autobusu a mnoho ďalších.

Dňa 22.3.2023 sa uskutočnila pre žiakov ŠZŠ v Rudňanoch akcia pri príležitosti Svetového dňa vody. Cieľom bolo pripomenúť si dôležitosť a význam vody, upozorniť na stav a ochranu pitnej vody a jej neustály kolobeh v prírode. Organizačne akciu pripravili: p.uč. Mgr. Štocková J., Mgr. Marciová M., Mgr. Krendželáková J.

Dňa 27.3.2023 v pondelok, sme v našej škole zorganizovali akciu pre žiakov prvého stupňa s názvom „Veľkonočná paráda“. Akciu zorganizovali: Mgr. I. Vaľková, Mgr. M. Sertlová, A. Farkalinová

Na deň učiteľov nás v škole veľmi príjemne prekvapila návšteva p. starostu a poslancov OcZ –p.Bodzionyho, p.Vytykáča, ktorí nás odmenili krásnou ružičkou. Ďakujem v mene všetkých učiteľov, že nám urobili deň o niečo krajší.

Slávnostnú akadémiu na počesť Dňa učiteľov pre nás pripravili so žiakmi p.uč. Z.Strehovská a p.uč. M.Sedlák. Chceme im poďakovať za krásne vystúpenie, ktoré nás pobavilo, aj dojalo ale predovšetkým milo prekvapilo.

Z dôvodu, že marec je mesiac knihy prebehlo niekoľko zaujímavých akcií – „Čas na rozprávku“, alebo „Tvorba leporela so žiakmi“ a tradične, ako každý rok, sa uskutočnila súťaž v prednese poézie a prózy pod názvom „GaňovaTarnava“ dňa 29.3.2023. Súťažilo sa v piatich kategóriách. Prvé miesta si svojim výkonom vybojovali: Jasmina Horváthová z 2.B, Saška Horváthová zo 6.B, Ivan Horváth z 5.A, Oliver Horváth z 9.B a Dušana Horváthová zo 4.A. Všetkým víťazom blahoželáme a ostatným zúčastneným prajeme hlavne veľa motivácie a chuti do ďalších ročníkov tejto súťaže.

Dňa 29. marca 2023 sme mali so žiakmi prvého stupňa popoludnie s Andersenom. Deti si vybrali rozprávku o Popoluške, ktorú si najprv prečítali a potom vytvorili leporelo sp. uč. T.Kittovou.

Spracovala : M.Malecová

STOP NIČENIU A ŠTART OCHRANE PRÍRODY !!!

„Toto nie je náš svet, v ktorom sa nachádzajú stromy. Je to svet stromov, do ktorého len celkom nedávno dorazili ľudia.“ *Richard Powers*

Spätosť života obyvateľov Slovenska s prírodou od nepamäti symbolizovali stromy. Úcta k stromom tvorila neoddeliteľnú súčasť života našich predkov. Slovania verili, že v stromoch sídlia duše zomretých, pretože žili omnoho dlhšie než človek. Dôležitými stromami boli dub, lipa, ale hlavne buk, hrab, vrbá, lieska a brest, ktorý mal vraj magickú moc a vysádzal sa ako hraničný strom na poliach a na rozhraniach susedných katastrov.

Ani záhrada bez stromu, by vlastne nebola záhradou, pretože stromy nie len dobre vyzerajú, ale sú prospešné pre našu planétu, ľudí, zvieratá, majú povzbudzujúce, relaxačné a mnohé ďalšie účinky pre telo, dušu, myseľ a psychiku. Nie je nič krajšie a zdraviu prospešnejšie ako odpočinúť si niekde v príjemnom tieni pod stromami a započúvať sa do šumu ich lístia, spevu vtákov v ich korunách, bzukotu opeľujúcich včielok a hmyzu, popritom cítiť a nadýchať sa vône ihličia, čerstvého kyslíka a vidieť tú krásu a čaro čistej prírody, pri ktorej zabudneme na všetok zhon, stres, hnev každodenného života. To, čo všetko nám lesy poskytujú, väčšina z nás už vie, ale niektoré zaujímavosti by sme predsa len zdôraznili :

* Jeden starý buk pokryje potrebu kyslíka pre 10 ľudí - 80-ročný buk lesný, vysoký 25 metrov, má okolo 800 000 listov, každú hodinu spotrebuje 2,3 kg oxidu uhličitého, takmer 1 liter vody, 25 000 kilojoulov energie, ale vyprodukuje 1,6 kg glukózy a 1,7 kg kyslíka, čo je potreba pre 10 ľudí, jeho drevo váži 12 ton, z toho polovicu tvorí uhlík.

* Z mladých výhonkov sa pripravuje sirup alebo čaj, ktorý je skvelým liekom na kašeľ a nachladnutie, žuvanie čerstvého listu buku pomáha napr. proti aftám v ústach a mnoho ďalších receptov, ktoré poznali už dávno naši predkovia

* Stromy a lesy poskytujú tzv. terapiu lesom - je dokázané, že pobyt v lese nám pomáha zlepšiť náladu aj spánok, znižuje tepovú frekvenciu a krvný tlak, podporuje imunitný systém a zvyšuje koncentráciu a tvorivosť, dokáže zneškodniť nežiaduce bunky napadnuté vírusom alebo také, ktoré majú nádorovú povahu, znižuje výskyt pľúcnych chorôb, infarktov, neurologických a psychologických či psychiatrických chorôb, ale najmä ako prevencia proti ochoreniam kostí, kĺbov a svalstva, ako dna, artritída, osteoporóza... Je dokázané, že po 3 dňoch a 2 nociach strávených v lese sa zdravotný stav duševný i fyzický zlepšil, vzrástla aj prítomnosť protirakovinových bielkovín až na 7 dní, no po 30 dňoch úplne odznel a nastal čas znova navštíviť les.

„Kľúč k odomknutiu sily lesa spočíva v našich 5 zmysloch. Nechajte prírodu, aby do vás vstúpila vašimi ušami a očami, nosom, ústami, rukami a nohami.“ *QingLi*

V živote treba počúvať hlas prírody, nebrániť sa ničomu a všetko nové aspoň raz skúsiť, len tak nájdeme a hlavne objavíme naše druhé, lepšie, zdravšie a krajšie JA. Ak nechcete skúšať, ale ísť na istotu tam, kde vás zaujme významný strom, ktorý patrí medzi slovenské NAJ, tak máte na výber:

1. NAJvyšší strom na Slovensku je Sekvojovec Mamutí z arboréta Dolná Krupá s výškou cca 48 metrov, je chránený.

2. NAJstarší strom na Slovensku je Dub Letný v obci Dubinné s vekom odhadovaným na viac ako 850 rokov.

3. NAJhrubší strom na Slovensku je 150-ročný Platan Javorolistý s obvodom kmeňa 930 centimetrov, je vysadený v obci Komjatice, v miestnom parku pri bývalom kaštieli. Od obyvateľov obce dostal prezývku Strom lásky, keďže v jeho kôre je vyrezaných veľa srdc na znak lásky.

4. NAJväčším, NAJstarším a NAJmohutnejším gaštanom na Slovensku je viac než 500-ročný jedinec, Gaštan Jedlý v obci Častá, pri vinohradoch, neďaleko hradu Červený Kameň. Patrí k NAJmohutnejším stromom s obvodom kmeňa 8,66 metra a výškou 23 metrov.

5. NAJstaršou lipou je Bojnická Lipa je známa aj pod názvom Lipa Kráľa Mateja, má totiž viac než 700 rokov a nachádza sa oproti vstupnej bráne do Bojnického zámku. Obvod kmeňa je 11 metrov, výška 9 metrov a priemer koruny 5 metrov.

6. NAJromantickejšou borovicou je Osamotená Borovica na lúke nad obcou Bešeňová, ktorá je zároveň nevšednou prírodnou kulisou pre romantické fotografie, hlavne mladomanželov.

7. NAJväčším stromami svojho druhu na východnom Slovensku sú dve lipy v meste Spišská Nová Ves, ktoré sú dôležité z hľadiska biologického, estetického i životného prostredia, preto sú z rôznych dôvodov aj chránené. Jeden z nich rastie konkrétne v meste, v areáli SPŠ a to Lipa Veľkolistá s výškou 26 metrov, obvodom kmeňa

385 centimetrov, priemerom koruny 15 metrov a vekom viac ako 200 rokov. Druhý strom rastie v mestskej časti Ferčekovce a to Lipa Málolistá s výškou 30 metrov, obvodom kmeňa 710 centimetrov, priemerom koruny 28 metrov a vekom viac ako 300 rokov.

Tak vidíte, koľko toho pekného a priaznivého nám stromy, v každom ročnom období rady odovzdávajú. A my namiesto vďaky, ich vo veľkom množstve ťažíme nelegálnym výrubom aj na zakázaných miestach, poškodzujeme ich kmene, lámeme živé konáre, znečisťujeme ich prostredie - les, rôznymi chemikáliami, odpadkami a výparmi z výfukov, trháme a šliapeme na chránené rastliny... Ako prejav našej vďaky k nim, by sme mali začať ich ochraňovať, napríklad tým, žeby sa ťažilo iba toľko dreva, koľko je nevyhnutne na výrobu a nie na vývoz, prestať vyhadzovať odpadky a chemikálie do vodných tokov, či lesnej prírody, objímať stromy a poďakovať im vo svojej mysli, kráčať iba peši a vždy iba po vyznačených a vyšliapaných chodníkoch, nezabíjať hmyz ani zvieratá nelegálne bez povolenia, netrhať chránené rastliny a už vôbec nie v chránených oblastiach a národných parkoch... Každý z týchto krokov sa počíta, tak začnime od seba, nečakajme na druhých a robme niečo pre dobro lesa a stromov, aby o takéto prírodné krásy a silné liečivá sme do budúcnosti neprišli a zachovali ich aj pre naše ratolesti. Iba všetci spoločným úsilím zachránime našu planétu Zem. **Tak hor sa do toho!**

Natália Straňáková

Najvyšší strom v SR

Najstarší strom v SR

Najhrubší strom v SR

Najmohutnejší strom v SR

LESNÉ A PASIENKOVÉ SPOLOČENSTVO RUDŇANY BILANCOVALO

V závere mesiaca februára 2023 bilancovali vlastníci združení v Lesnom a pasienkovom spoločenstve Zapálenica Rudňany, pozemkové spoločenstvo dosiahnuté hospodárske výsledky za rok 2023.

Účastníci valného zhromaždenia si v úvode uctili pamiatku zosnulých členov spoločenstva minútou ticha. Z dôvodu poklesu členov výboru spoločenstva boli vykonané doplňovacie voľby, v ktorých bol tajným hlasovaním zvolený za člena výboru p. Marián Stanislav.

Lesné a pasienkové spoločenstvo už niekoľko rokov presadzuje tendenciu zníženej ťažby drevnej hmoty a čo najefektívnejšieho zhodnocovania odpredajnej drevnej hmoty. Ťažbu lesnej hmoty vykonávame na základe schváleného lesného hospodárskeho plánu, ktorý stanovuje ťažobnú a pestebnú činnosť v jednotlivých porastoch nášho lesného a pasienkového spoločenstva.

Za rok 2022 boli po stránke ekonomickej dosiahnuté najlepšie ekonomické výsledky za posledné LHP obdobie. Z uvedeného dôvodu zhromaždenie odhlasovalo rozdelenie podielov z hospodárskeho zisku pre podielnikov nášho pozemkového spoločenstva.

Pozemky neznámych vlastníkov, ktoré tvoria značnú časť celkovej výmery nášho spoločenstva, spravuje až do ich majetkovo-právneho vysporiadania Slovenský pozemkový fond. Z uvedeného dôvodu značné finančné prostriedky musíme odvádzať tejto štátnej inštitúcii. Jedným z uznesení zhromaždenia bolo, aby si dediči po notárskom konaní vybavili svoje vlastníctva po pozostalých.

V priebehu roka 2022 bolo orgánom činným v trestnom konaní oznámených 8 porušení trestného zákona z titulu nelegálneho výrubu drevnej hmoty zo strany neprispôsobivých občanov z časti obce Rochus a 5RP II.

Zhromaždenie v závere prijalo uznesenia smerujúce k ekonomickému rastu nášho pozemkového spoločenstva.

JUDr. Vladislav Chroust, Predseda pozemkového spoločenstva

ROZHOVOR - zo športu

Súčasťou obecného športového klubu je **Enduro-motoklub**, zastúpený **Slavomírom Sirkom st.**, **Slavomírom Sirkom ml.** a **Alexom Sirkom**. Každoročne úspešne reprezentujú seba i našu obec na množstve súťaží. Hoci má mladší Slávko len 11 rokov, jeho meno je už dobre známe medzi slovenským pretekármi motokrosu. Rozhodli sme sa vyspovedať našu motokrosovú hviezdu a položili sme mu niekoľko otázok o jeho veľkej záľube.

1. Pamätáš sa na svoju prvú jazdu na motorke? Koľko si mal rokov?

Mal som 6 rokov a bola to nesmelá jazda na ihrisku na motorke, ktorú vyrobil môj deda Lajo pre môjho tatika ešte v roku 1982, na tejto motorke som aj prvýkrát pretekal a skončil som tretí, podotýkam, že z troch, ale to ma nakoplo a začal som s pretekaním.

2. Kto stál vtedy pri tebe? Kto ťa učil na nej jazdiť?

Samozrejme to bol môj tatik, ktorý ma učil a chytal ma. Pamätám, že zo začiatku bol aj plač.

3. Kto s tebou chodí na tréningy?

Tatik sa bude opakovať asi často, ale on sa mi venuje neustále, chodí so mnou na tréningy, dáva mi rady, robí servis, venuje mi všetok voľný čas, ktorý má. Často chodí s nami aj mamina, brat Alex a deda, ktorý je môj najväčší fanúšik a povzbudzoval.

4. Ako často trénuješ?

Trikrát v týždni musím sedieť na motorke. Keď čas dovolí, tak aj častejšie, hlavne pred pretekom.

5. Potrebuješ mať dobrú kondičku?

Samozrejme je to veľmi dôležité. Sila hornej časti tela a nôh je potrebná už len na to, aby som sa udržal na motorke. Často ma bolia ruky. Ak by som nemal dobrú kondičku, tak po troch kolách by som odpadol.

6. Aké úrazy si si už spôsobil na motorke?

Aj keď pádov som mal už dosť, zatiaľ som mal šťastie na veľké úrazy. Mám samozrejme plno chráničov na sebe, no vždy som riadne dobýty.

Odnesie si to buď koleno, lakte, ruky a sem tam aj hlava.

7. Je nebezpečná jazda na motorke? Prečo?

Áno, je to veľmi nebezpečné, dokážem ísť naozaj rýchlo, na dlhých rovinatých tratiach idem okolo 80 km/h k tomu skoky, je to nebezpečné.

8. Čo pre teba znamená jazda na motorke, čo ti to dáva?

Milujem to, mám rád rýchlosť, adrenalín. Mám rád pocit víťazstva. Vždy sa teším, keď si môžem ísť jazdiť a stretnúť sa so svojou motokrosovou rodinou.

9. Načo pri jazde myslíš?

Ja si často spievam. Často si vymýšľam rôzne melódie a slová, niekedy sa povzbudzujem. Neviem, prečo to robím, sústredím sa na štarte a potom si spievam.

10. Čoho sa bojíš?

Nebojím sa, skôr sa obávam, aby som počas preteku nedostal defekt, aby sa nepokazila motorka, aby som nespadol, pretože to by znamenalo koniec dobrému umiestneniu.

11. Aké máš ciele, čo by si chcel dosiahnuť?

Ak ide o túto sezónu chcel by som obhájiť prvenstvo tu na východe v CassoviaCupe v kategórii 65 cm kubických, zároveň skončiť v prvej trojke medzi väčšími motorami 85 cm kubických. Zároveň sa chcem posnažiť urobiť, čo najlepšie výsledky v Slovenskom pohári. Tohto roku chcem skúsiť aj pretek na Majstrovstvách Európy, tam nečakám nejaké veľké výsledky, ale skôr skúsenosť a zážitok z tak veľkého preteku.

12. Kto je tvoj vzor?

Holandský motokrosový pretekár Jeffrey Herlings.

13. Akú motorku by si chcel vlastniť?

Každý rok na Vianoce ďakujem Ježiškovi, že mi vždy prinesie novú motorku, samozrejme vždy tú, po ktorej túžim. Toho roku to bola Husqvarna TC 65 2023, takže mám

motorku, o ktorej som sníval.

14. Čo robíš v zime?

Snažím sa udržiavať v kondícii. Lyžujem, mám futbalové tréningy a s rodinou chodím na turistiku.

15. Kto sa o teba najviac bojí?

Samozrejme sa boja rodičia, maminu vždy bolí brucho, ale najviac deda, ktorý mi vždy na pretekoch kričí, že klúúúúúú, klúúúúúú, pomaly a ja ho samozrejme nepočúvam.

16. Aký je to pocit vyhrávať?

Je to najlepší pocit, hlavne keď viem, že som to dokázal sám.

17. Ktoré víťazstvo ťa najviac potešilo?

Vážim si každé umiestnenie na pódiu. No ešte, keď som jazdil najmenšiu kubatúru 50 cm kubických, tak druhé miesto na Slovenskom pohári, strašne som sa tešil. Ale tešia ma prvenstvá za celú sezónu, pretože vyhrať jeden pretek je ľahké, ale vyhrať skoro každý je naozaj ťažké a namáhavé.

Na záver by som sa chcel poďakovať rodine, že ma podporujú a venujú mi svoj čas a taktiež pánovi starostovi Rastislavovi Neuvirthovi, obecnému zastupiteľstvu, BM COPY centrum.

V mene redakcie Horizontu ďakujeme za rozhovor. Prajeme ešte veľa úspechov a radostí z ďalších získaných medailí.

T. Hozzová a L. Bodzionyová

DEŇ UČITEĽOV

28.marec je na Slovensku i v Čechách už viac ako polstoročie oslavovaný ako Deň učiteľov. Je spätý s menom učiteľa národov, Jána Amosa Komenského. Bol jedným z prvých, ktorí chceli zabezpečiť vzdelanie všetkým ľuďom bez rozdielu pohlavia, rasy či postavenia. Bol hlboko presvedčený o tom, že dobrá škola robí ľudí lepšími. Dnes má veľa nasledovníkov, ktorým záleží na vzdelaní budúcich generácií a zaslúžia si poďakovanie za ich prácu.

Dňa 28.3.2023 sa v kaštieli v Smižanoch konalo oceňovanie pedagogických a nepedagogických zamestnancov v pôsobnosti Spoločného školského úradu Smižany. Boli na ňom ocenené aj tri pedagogičky z našich škôl. Za Materskú školu č. 89 získala ocenenie za celoživotnú prácu v oblasti výchovy a vzdelávania detí a mládeže p. uč. Alžbeta Novorovská. Za základnú školu boli navrhnuté a ocenené dve učiteľky - p. uč. Silvia Glevická a p. uč. Mária Žihalová.

Všetkým učiteľom a zamestnancom rudnianskych škôl sa osobne poďakoval p. starosta Bc. Rastislav Neuvirth, zástupca starostu Mgr. Lukáš Bodziony a riaditeľ základnej školy Mgr. Marián Vytykáč.

L. Bodzionyová

Dobrý učiteľ má byť múdry, spravodlivý, tvorivý, čestný, pracovitý, obetavý, priateľský a tolerantný, schopný načúvať žiakom, chápať ich a pomôcť im. Má byť zároveň psychológom, lekárom, druhým „rodičom“ i priateľom s láskavým srdcom zameraným pre svoju prácu a svojich žiakov.

ĎAKUJEME VŠETKÝM UČITEĽOM, KTORÍ UČIA SRDCOM!

RUDŇANSKE K LAPANCIE

Načasé jar

Šicko še streda. Dzeň z nocu, cma zo švetlom a ročne obdobja nesu vynimka. Je tu jar – konečne. Šicke še už pomalučky šarpaju robic v zahradkoch. Co - to po žime poopravovac napríklad džury v ploce, bo ked še raticova rozhodne, že ci plot netreba – ta ho mac nebudzeš. Travičku vyhrabac, v skalke pokukac co prežilo... Na jar še streda aj čas. Zas o hodzinu kratši špime a tym padom prihadza aj jarna unava – oči by robili ale ruky nevladaju. Toten čas to je taky fras. Dakedy uceka jak zbešnety, dakedy še vleče jak šlímak po skale. Dakedy je letny a dakedy žimny. A šicke ho vidzime z teho svojho uhla pohľadu.

Pre dakeho čas uceka jak voda. Furt je v jednom kolotoču, nič nesciha, na šicko še scežuje a stuka. Dakto zaš je podnikateľ z voľným časom. Rano stane a zarobeno. Tu kus postoji porečuje a všadzi za sebu zaneha stopu, žeby zme znali, že tam bul. Ale idze o to, že pre šických bez vynimky je čas tota jedina najspravodlivejša veličina na švece. Nifto nezna jak dluho tu budze. Či tu budzeme tri dni abo tricec roky. Ta še neskrivajme za to, že nemam čas, bo to potom lenivosc ne čas na vine. Keľo razy sebe povieme šak utre spravim, utre zavolam, utre vybavim a potom už je pozdze mily drozdze. Ta neku kajme doras od rana hmuravo, ale še radujme, že zme tu bo ten hore zna čomu nas tu dal, aj s kym še mame porečovac, to len mi nezname. Ked vas dakto daco popyta a vas z teho idze vystrelic od jedu, z úsmevom mu daj co sce – bo ten úsmev našartuje vecej jak hmu-ravy ksicht.

A jak še vravi dneška ši tu a utre nazat. Ta še ušmievajce bo jar je tu a slunečko šveci, bo nikdy neznaš na jak dluho. Ta še trimce.

Mgr. Katarína Duľová

Vyriešte osemsmerovku, tajničku nám pošlite na mail maja.malecova@gmail.com, na messenger, alebo na mail obce: obec@rudnany.sk

Každý mesiac vylosujeme jedného výhercu, ktorého odmeníme vecnou cenou. Za zaslanie správne vylúštenej tajničky z minulého čísla odmeníme výhercu **Ivetku Krajňákovú**.

Blahoželáme!

Správne znenie tajničky č.3: Čítajme knihy

K	Y	T	R	A	D	Í	C	I	E	A	V	Á	R	T
Y	S	R	O	T	E	L	E	V	Í	Z	O	R	C	B
L	K	O	H	Ú	T	E	J	A	Č	Á	B	R	O	K
M	I	P	V	E	I	S	A	B	Ř	V	V	Í	N	O
O	Š	T	E	B	O	T	V	T	Á	K	O	V	Á	T
K	T	O	Ď	L	P	R	E	C	H	Á	D	Z	K	A
R	S	S	N	Ž	O	C	I	B	U	Ľ	A	V	Ľ	I
É	Ô	Y	A	K	Á	M	N	T	Á	L	A	Š	E	V
Š	P	R	Í	R	O	D	A	O	Ž	Í	V	A	V	S
A	K	Ž	U	L	S	Ý	V	S	Č	R	E	L	A	X
T	Í	Y	K	Č	A	V	O	H	I	R	T	S	Y	V
Y	S	J	K	Â	A	Ľ	Š	A	M	Š	P	M	Ý	
A	K	V	A	Ň	O	V	A	J	C	E	V	E	L	L
	E	P	A	R	F	É	M	Ä	S	O	Á	V	I	E
Y	K	Y	V	Z	P	R	Í	B	U	Z	N	Í	F	T

Použité slová:

cibuľa, deti, dážď, filmy, hry, jar, keksík, kohút, korbáč, les, maľovanie vajec, mašľa, mokré šaty, mäso, návšteva, okno, parfém, prechádzka, príbuzní, príroda oživa, pôst, relax, samolepky, spev, sviatok, syr, televízor, tradície, tráva, vajce, veľká noc, voda, vosk, voňavka, vystrihovačky, váza, víno, vôňa, výlet, výslužka, vrba, zvyky, čaj, šalát, štebot vtákov

POLICAJNÉ OKIENKO

- Dňa 7.3.2023 hliadka ObP vykonala kontrolu túlavých psov v rómskych osadách Zabijanec a 5RPII ako aj v časti Rochus, kde obyvatelia boli upozornení, aby si voľne pohybujúcich psov zabezpečili, pretože môže dôjsť k napadnutiu prechádzajúcich ľudí.
- Dňa 7.3. bol hliadkou MsP v Spišskej Novej Vsi odovzdaný OP, ktorý bol nájdený v meste Spišská Nová Ves. Následne bol hliadkou ObP vrátený P.K., ktorý je obyvateľom obce Rudňany.
- V mesiaci marec bola vykonaná kontrola znečistenia Rudnianskeho potoka v časti Rochus a Zabijanec, kde boli miestni obyvatelia upozornení a vyzvaní, aby postupne vyčistili potok od rôzneho odpadu v blízkosti ich domov, ktorý bude následne odvezený pracovníkmi OcÚ.
- Dňa 9.3. bolo vykonané preverenie oznámenia pani A.N., že v časti Zapálenica jej sused neoprávnene parkuje s osobným motorovým vozidlom pred bytovkou. Hliadkou bolo zistené, že vozidlo je odparkované na voľnej ploche, nestojí na súkromnom pozemku a nebráni vjazdu žiadnych vozidiel ani prechádzaniu chodcov.
- Dňa 13.3. boli hliadkou ObP prichytení páchatelia krádeže drevených latiek z oplotenia rodinného domu v časti Zapálenica a to maloletí L.H. a V.H.. Prípado vyriešený v kompetencii ObP.
- V uvedený deň hliadka preverila oznámenie SWAN o prekopení a poškodení optického kábla v blízkosti rómskej osady Zabijanec. Následne prípad realizovalo OO PZ Markušovce.

ObP chce upozorniť obyvateľov obce na vypaľovanie trávnatých porastov a spaľovanie odpadu z lístia, trávy a konárov, čo je nielen nebezpečné, ale aj nezákonné. Taktiež upozorňujeme na protiprávne konanie pri zakladaní nelegálnych skládok a vynášanie rôzneho odpadu na takéto miesta na území obce.

M.Gonda,
náčelník ObP

KAM ZA KULTÚROU

Jarné dni sú konečne tu a my vám prinášame niekoľko tipov, ako ich môžete vyplniť:

- Privíta vás opäť sezónne otvorená zoologická záhrada aj Spišský hrad.
- 23. 4. 2023 o 12:00 môžete navštíviť SWAP – bazár oblečenia v Redute v SNV.
- 24. 4. 2023 o 9:30 sa v KD v Harichovciach uskutoční 14. ročník umeleckého slova a vlastnej tvorby seniorov a 9. ročník podujatia venovanému 100. výročiu narodenia K. Bendovej Zlaté ruky.
- 26. 4. 2023 o 18:00 KD v Smižanoch uvedie brilantnú francúzsku komédiu PI ČAJ, MILÁČIK.
- VEČER PRIATEĽOV ZBOROVÉHO SPEVU sa uskutoční 28. 4. 2023 o 18:00 v Evanjelickom kostole a. v. v Spišskej Novej Vsi.
- 28. 4. 2023 o 16:00 sa pred OÚ v Smižanoch uskutoční tradičné stavanie mája.
- 28. 4. – 30. 4. 2023 sa uskutočnia Majstrovstvá Slovenska v mažoretkovom športe v Športovej hale v SNV.
- 1. 5. 2023 sa v amfiteátri Madarasparku uskutoční podujatie pod názvom 1. máj v Madarasparku so sprievodným programom.
- 12. 5. 2023 o 19:00 v DK Mier vystúpia KANDRÁČOVCI s programom LÚBI, KTO DÚFA.
- V športovom areáli v Smižanoch sa uskutoční 12. 5. – 13. 5. 2023 DEŇ RODINY SMIŽANY 2023 - rodinný festival hudby, divadla a zábavy. Vystúpia: No Name, Sima, Beáta Dubasová, Sám Sebou, Basawell, Paci Pac, Kúzelník Gabi, Divadlo Actores.

T.Hozzová

SPOLOČENSKÁ RUBRIKA

Stav obyvateľstva k 4.4.2023

spolu	z toho	
4893	muži 2452	ženy 2441

NAŠI SENIORI

Dňa 16.3.2023 sa konala šiesta výročná členská schôdza SZPP v Rudňanoch. Po otvorení schôdze a privítaní hostí sme si minútu ticha uctili zosnulých členov. Pozdraviť nás prišli aj deti z našich materských škôl a zaspievala nám aj naša Rudnianka. Po prečítaní správy o činnosti a hospodárení našej organizácie bola zvolená volebná a mandátová komisia. Dôležitým bodom programu bola voľba nového predsedu SZPP a hlasovaním bola do tejto funkcie zvolená p. Anna Vincentyová. Za členov výboru boli zvolení p. V.Bujňák, M. Liptáková, A.Duřová, M.Kučajová a noví členovia E.Cvengrošová a C. Cvengrošová. Nasledovala diskusia, v ktorej vystúpil náš p. starosta a ostatní hostia a po dobrom obede bola losovaná tombola. Na záver schôdze nová predsedníčka poďakovala p. Bodnárovi za jeho dlhoročnú a obeťavú prácu, poprialala mu hlavne veľa zdravia a on jej poprial veľa úspechov do jej novej práce.

Krátko po výročnej schôdzi nás zasiahla smutná správa, že zomrel náš dlhoročný podpredseda p. Marián Vytykáč. Zostane navždy v našich srdciach, nezabudneme na jeho dlhoročnú prácu v organizácii SZPP v Rudňanoch.

P. Vincenty

Spomienka

*„Odišla si navždy, túžila si žiť,
ale osud to tak zariadil,
že musela si nás tak nečakane a navždy opustiť.
Hoci si odišla a niet ťa medzi nami,
v našich srdciach zostaneš stále s nami.“*

Dňa 4.4.2023 uplynul 1 rok, čo nás navždy opustila sestra a krstná mama Emília Centková. Kto ste ju poznali a mali radi, venujte jej spolu s nami tichú spomienku. S láskou a úctou spomínajú sestra Darinka s rodinou a krstné deti.